

Suvestinė redakcija nuo 2010-07-01

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2009, Nr. [24-950](#), i. k. 1082070ISAKSAK-3379

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRO
Į S A K Y M A S**

**DĖL MOKINIŲ PASIEKIMŲ TYRIMŲ VYKDYMO TVARKOS APRAŠO
PATVIRTINIMO**

2008 m. gruodžio 8 d. Nr. ISAK-3379
Vilnius

Įgyvendindamas Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų įgyvendinimo programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 24 d. nutarimu Nr. 82 (Žin., 2005, Nr. [12-391](#)), priedo I krypties „Valdymo tobulinimas“ 3.3, 3.5 ir 3.6 priemonės ir Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, vertinimo, atnaujinimo ir diegimo strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. ISAK-970 (Žin., 2007, Nr. [63-2440](#)), priedo 1.2 priemonę,
t v i r t i n u Mokinių pasiekimų tyrimų vykdymo tvarkos aprašą (pridedama).

LAIKINAI EINANTIS ŠVIETIMO IR MOKSLO
MINISTRO PAREIGAS

ALGIRDAS MONKEVIČIUS

MOKINIŲ PASIEKIMŲ TYRIMŲ VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokinių pasiekimų tyrimų vykdymo tvarkos aprašo paskirtis – aprašyti mokinių pasiekimų tyrimų tikslus, uždavinius, organizavimą, vykdymą, vykdytojus, surinktos informacijos panaudojimą, nužymėti tolesnės mokinių pasiekimų tyrimų plėtotės gaires ir numatyti svarbiausius su mokinių pasiekimų tyrimais susijusius darbus 2009–2012 metais.

2. Mokinių pasiekimų tyrimų vykdymo tvarkos aprašas parengtas atsižvelgus į Valstybės ilgalaikės raidos strategiją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. [113-5029](#)), Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo ugdymo procese sampratą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ISAK-256 (Žin., 2004, Nr. [35-1150](#)), Valstybės švietimo stebėsenos tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. ISAK-2240 (Žin., 2005, Nr. [141-5082](#)), Valstybės švietimo stebėsenos rodiklius, patvirtintus Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. ISAK-2692 (Žin., 2006, Nr. [3-80](#)).

3. Šiame dokumente vartojamos sąvokos:

Nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai – šalies mastu Švietimo ir mokslo ministerijos įgaliotų institucijų rengiami ir vykdomi bendrąjį lavinimą teikiančių mokyklų (toliau – mokyklos) mokinių (toliau – mokiniai) mokymosi pasiekimų tyrimai, kurių rezultatai naudojami reguliariai švietimo būklės stebėsenai ir tobulinimui.

Tarptautiniai mokinių pasiekimų tyrimai – tarptautinių organizacijų rengiami ir pagal tarptautinius susitarimus Švietimo ir mokslo ministerijos įgaliotų institucijų vykdomi lyginamieji mokinių mokymosi pasiekimų tyrimai, kurių rezultatai naudojami reguliariai švietimo būklės stebėsenai ir tobulinimui.

Bendrosios programos – Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro tvirtinami priešmokyklinio ir bendrojo lavinimo ugdymo turinį ir procesą reglamentuojantys teisės aktai.

Kitos Mokinių pasiekimų tyrimų vykdymo tvarkos apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. [23-593](#); 2003, Nr. [63-2853](#)) vartojamas sąvokas.

II. SITUACIJOS ANALIZĖ

4. Per keletą pastarųjų dešimtmečių švietimo kokybės klausimas tapo ypač aktualus visose socialinės ir ekonominės gerovės siekiančiose šalyse, nes kuriantis žinių visuomenei švietimas tapo vienu iš svarbiausių socialinės ir ekonominės pažangos veiksnių. Greičiau nei ligi šiol besikeičiantys visuomenės poreikiai verčia nuolat tikslinti švietimo kokybės kriterijus, nuodugniau nei ligi šiol vertinti švietimo kokybę, tobulinti švietimo kokybės užtikrinimo mechanizmus. Tarptautiniai ir nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai padeda veiksmingai vykdyti kokybės ir prieinamumo stebėseną ir modeliuoti švietimo raidą, todėl daugelyje šalių jie sparčiai plečiasi.

5. Socialiniai pokyčiai ir mokslo pažanga paskatino švietimo kokybės vertinimo kultūros kaitą. Labai svarbūs šiuolaikinės kokybės vertinimo kultūros elementai, į kuriuos būtina atsižvelgti planuojant ir vykdant tarptautinius ir nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus, yra šie:

5.1. išaugęs dėmesys ugdymo rezultatams, o ypač Bendrosiose programose, kituose ugdymo turinį reglamentuojančiuose dokumentuose aprašytiems mokinių mokymosi pasiekimams ir pažangai, kaip esminei švietimo kokybės dedamajai;

5.2. aukštesni reikalavimai mokinių pasiekimų įvertinimų patikimumui ir pagrįstumui (validumui);

5.3. didėjantis dėmesys švietimo vadybos sprendimų priėmimui naudojamos informacijos kokybei ir įvairumui;

5.4. siekis išvengti negatyvių vertinimo padarinių ir sustiprinti pozityvų vertinimo poveikį ugdymo procesui;

5.5. vidinio ir išorinio ugdymo kokybės vertinimo derinimas, ypač skiriant dėmesį įsivertinimui ir formuojamajam vertinimui;

5.6. visų švietimo vadybos lygmenų įsipareigojimas atsiskaityti už savo darbo rezultatus ne tik vadovybei, bet ir tėvams, bendruomenei, socialiniams partneriams, visuomenei;

5.7. visų švietimo vadybos lygmenų vertinimo ir vertinimo informacijos panaudojimo gebėjimų stiprinimas, aukštesnių švietimo vadybos lygmenų teikiama pagalba žemesniesiems naudojantis mokinių pasiekimų tyrimų rezultatais.

6. Tarptautiniuose mokinių pasiekimų tyrimuose Lietuva dalyvauja nuo 1995 m. Nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai, pradėti vykdyti 2002 m. kaip sudedamoji Mokyklų tobulinimo programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. 759 (Žin., 2002, Nr. [54-2130](#)) (toliau – MTP), dalis, toliau tęsiami įgyvendinant Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatas.

7. Dabartiniu metu nėra teisiškai patvirtintų nacionalinio lygmens dokumentų, aprašančių tarptautinių ir nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų organizavimą, finansavimą, vykdymą, rezultatų panaudojimą ir plėtrą ilgesniu laikotarpiu.

8. Mokyklų tobulinimo programos (toliau – MTP) dokumentuose nebuvo aptarti mokinių iš bendrąjį lavinimą teikiančių mokyklų ne lietuvių mokomąja kalba ir specialiųjų poreikių mokinių dalyvavimo nacionaliniuose mokinių pasiekimų tyrimuose aspektai. Ligi šiol nuodugniau buvo tiriami tik lietuvių mokomąja kalba bendrąjį lavinimą teikiančių Lietuvos mokyklų mokinių, atrinktų į nacionalines ir tikslines imtis, pasiekimai. Specialiųjų poreikių turintys ir kartu su kitais mokiniais besimokantys mokiniai buvo tiriami tais pačiais įrankiais, kaip ir kiti mokiniai, nors, įvertinant apibendrintus mokinių pasiekimų rodiklius, jų rezultatai buvo skaičiuojami atskirai. Siekiant tiksliau atspindėti situaciją šalyje, būtų tikslinga į tyrimus įtraukti ir mokinius iš bendrąjį lavinimą teikiančių mokyklų ne lietuvių mokomąja kalba. Taip pat tikslinga pabandyti daliai specialiųjų poreikių mokinių (tiems, kurių pasiekimai yra žemi) parengti jiems pritaikytus atskirus tyrimo įrankius.

9. Neapsispręsta, kokiose netradicinėse, ligi šiol į tarptautinius ir nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus neįtrauktose, ugdymo srityse būtų tikslinga plėtoti nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus. Tradicinės tarptautinių ir nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų sritys Lietuvoje yra lietuvių gimtoji kalba, matematika, gamtos mokslai, socialiniai mokslai ir pilietinis ugdymas. Perspektyvios mokinių pasiekimų tyrimų plėtros sritys yra valstybinė kalba bendrąjį lavinimą teikiančiose mokyklose ne lietuvių mokomąja kalba, užsienio kalbos, menai, technologijos, kūno kultūra. Tobulinant ugdymą šiose srityse išsamesnės informacijos apie mokinių mokymosi pasiekimus ypač trūksta.

10. Dar nedaug patirties sukaupta mokinių pasiekimų tyrimų teikiamas galimybes panaudojant savivaldybių ir bendrąjį lavinimą teikiančių mokyklų švietimo kokybei ir prieinamumui (savivaldybėse ir mokyklose) užtikrinti, nors vykdant nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus buvo bendradarbiaujama su savivaldybėmis ir mokyklomis, kurios norėjo dalyvauti tyrimuose, prisidėjo prie jų savo indėliu. Buvo surinkti patikimi duomenys ir parengtos išsamios ataskaitos apie penkių savivaldybių ir dviejų bendrąjį lavinimą teikiančių mokyklų mokinių pasiekimus, juos veikiančius veiksnius ir ugdymo kokybę. Šie eksperimentai davė abipusės naudos tiek išsamesnei šalies švietimo būklės analizei, tiek eksperimento dalyvių darbui gerinti. Tikslinga toliau nagrinėti nacionalinių mokinių

pasiekimų tyrimų įrankių ir procedūrų panaudojimo galimybes savivaldybių ir bendrąjį lavinimą teikiančių mokyklų švietimo kokybei įsivertinti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-1038](#), 2010-06-29, *Žin.*, 2010, Nr. 77-3985 (2010-06-30), i. k. 1102070ISAK00V-1038

11. Svarbi mokinių pasiekimų tyrimų rengėjų darbo dalis – tyrimų rezultatų ir tyrimų rezultatų analizės, atrastų dėsningumų, išvadų ir rekomendacijų sklaida. Vykdamas MTP programą kas metai buvo parengiama beveik po šimtą tyrimų sklaidos konsultantų, kurie vedė seminarus mokytojų švietimo centruose. Nemaža problema buvo žema dalies konsultantų motyvacija ir gana didelė jų kaita. Rezultatus pagerinti padėjo kruopštesnė konsultantų atranka. Siekiant, kad mokinių pasiekimų tyrimai duotų daugiau naudos mokykloms ir mokytojams, reikia tobulinti tyrimų rezultatų sklaidos konsultantų rengimą ir tyrimų rezultatų sklaidą. Atliekant rezultatų analizę, sklaidą ir mokymus būtina orientuotis ne tik į mokytojų auditoriją, bet ir į mokyklų vadovus, savivaldybių administracijų švietimo padalinių darbuotojus, politikus, aukštųjų mokyklų dėstytojus, pasitelkti kitas tyrimų sklaidos formas (viešas diskusijas, socialinį dialogą ir pan.).

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-1038](#), 2010-06-29, *Žin.*, 2010, Nr. 77-3985 (2010-06-30), i. k. 1102070ISAK00V-1038

III. MOKINIŲ PASIEKIMŲ TYRIMŲ VYKDYMO, PANAUDOJIMO IR PLĖTOTĖS PRINCIPAI

12. Mokinių pasiekimų tyrimų vykdymas ir plėtotė paremti šiais principais:

12.1. poveikio pozityvumo:

12.1.1. siekiama, kad mokinių pasiekimų tyrimų poveikis ugdymo procesui ir mokinių asmens raidai būtų kiek galima pozityvesnis – jie turi padėti mokymui ir mokymuisi, mokinių kompetencijoms ir kūrybiškumui ugdyti;

12.1.2. mokinių pasiekimų tyrimai turi prisidėti prie lygių galimybių visiems įgyti kokybišką išsilavinimą ir pasirengti mokytis visą gyvenimą užtikrinimo;

12.1.3. mokinių pasiekimų tyrimų duomenys renkami, saugomi ir naudojami nepažeidžiant asmens ir organizacijų teisių ir etikos taisyklių (pvz., Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas (*Žin.*, 1996, Nr. [63-1479](#); 2008, Nr. [22-804](#));

12.1.4. organizuojant ir vykdamas mokinių pasiekimų tyrimus, panaudojant jų rezultatus dalyvauja švietimo socialiniai partneriai (suinteresuotos švietimo įstaigos (mokytojus rengiančios aukštosios mokyklos, mokslinių tyrimų įstaigos ir kt.), aukštos kvalifikacijos specialistai ir kt.);

12.1.5. su mokinių pasiekimų tyrimų tikslais, svarbiausiomis procedūromis, rezultatais ir svarbiausiomis išvadamis supažindinamos institucijos, vykdančios su švietimo kokybės užtikrinimu, mokytojų rengimu ir kvalifikacijos tobulinimu susijusias funkcijas, savivaldybių administracijų švietimo padaliniai, mokyklų vadovai, mokytojai, mokiniai, mokinių tėvai, visuomenė;

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-1038](#), 2010-06-29, *Žin.*, 2010, Nr. 77-3985 (2010-06-30), i. k. 1102070ISAK00V-1038

12.2. dermės principu siekiama, kad mokinių pasiekimų tyrimai derėtų su kitomis mokinių pasiekimų vertinimo formomis ir švietimo kokybės užtikrinimo priemonėmis, tarnautų švietimo plėtotės reikmėms;

12.3. pagrįstumo ir autentiškumo:

12.3.1. nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų programos rengiamos pagal Bendrąsias programas, mokinių pasiekimų tyrimų užduotys atitinka tyrimų programose aprašytus reikalavimus mokinių pasiekimams (t. y. vertinami numatyti mokymosi pasiekimai, vertinimo būdai atitinka vertinimo tikslus, orientuojamasi į mokinių kompetencijų ugdymą);

12.3.2. nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų užduotys rengiamos kuo autentiškesnės, artimesnės realaus gyvenimo situacijoms ir pateikiamos tinkamu kontekstu;

12.4. patikimumo:

12.4.1. mokinių pasiekimų tyrimų imtys sudaromos taip, kad jos gerai reprezentuotų tiriamuosius;

12.4.2. mokiniams sudaromos vienodos sąlygos atlikti užduotis;

12.4.3. užduotys rengiamos ir mokinių darbai vertinami vadovaujantis moksliskai pagrįstomis metodikomis, leidžiančiomis užtikrinti įvertinimų patikimumą;

12.4.4. mokinių darbus vertina kompetentingi vertintojai.

IV. TARPTAUTINIAI MOKINIŲ PASIEKIMŲ TYRIMAI

13. Tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų tikslas – lyginant šalies mokinių pasiekimus su kitų šalių mokinių pasiekimais teikti išsamią ir patikimą informaciją apie bendrojo ugdymo būklę ir kokybę ir spręsti daugeliui šalių ar atskiroms šalių grupėms aktualias švietimo problemas.

14. Tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų uždaviniai:

14.1. periodiškai vertinti mokinių mokymo ir mokymosi pasiekimus, mokinių ir mokytojų nuostatas (požiūrį į mokymą(si), mokomuosius dalykus, mokyklą, aplinką, pasitikėjimą savimi, pilietines nuostatas ir kt.), mokyklos ir namų aplinką; šiuos duomenis lyginti su kitų šalių duomenimis;

14.2. tyrimuose dalyvaujančių šalių patirtyje ieškoti veiksnių, darančių stipriausią įtaką mokinių pasiekimams, ir numatyti, kaip gauti rezultatai galėtų būti panaudojami švietimo kokybei ir prieinamumui gerinti.

15. 2009–2012 metais Lietuva dalyvaus šiuose tarptautiniuose mokinių tyrimuose: tarptautinės švietimo pasiekimų vertinimo asociacijos IEA (International Association of the Evaluation of Educational Achievement) lyginamuosiuose mokinių pasiekimų tyrimuose: TIMSS tyrime (Tarptautinis matematikos ir gamtos mokslų tyrimas/Trends in international mathematics and science), PIRLS tyrime (Tarptautinis skaitymo gebėjimų tyrimas/ Progress in International Reading Literacy Study), ICCS tyrime (Tarptautinis pilietiškumo ir pilietinio ugdymo tyrimas/International Civic and Citizenship Education Study); SITES (Tarptautinis informacinių komunikacinių technologijų diegimo švietime tyrimas/Second Information Technology in Education Studies); Ekonominio ir socialinio bendradarbiavimo ir vystymosi organizacijos OECD (The organization for Economic Co-operation and Development) organizuojamuose tyrimuose: PISA (Tarptautinė moksleivių vertinimo programa/ Programme for international student assessment) ir TALIS (Tarptautinis mokymo ir mokymosi tyrimas); taip pat Europos Komisijos tyrimuose: Europos kalbinės kompetencijos rodiklio tyrime, Mokymosi mokyti tyrime.

16. Lietuvoje vykdomų tarptautinių tyrimų skaičius ir apimtys gali keistis (gali būti nuspręsta kai kuriuose iš įvardytųjų 14 punkte tyrimuose nedalyvauti arba įsitraukti į naujus tyrimus ir pan.). Sprendimus dėl dalyvavimo tarptautiniuose mokinių pasiekimų tyrimuose priima švietimo ir mokslo ministras.

17. Tarptautinius mokinių pasiekimų tyrimus koordinuoja Švietimo ir mokslo ministerija, tyrimus vykdo Švietimo ir mokslo ministerijos įgaliota (-os) įstaiga (-os).

18. Tarptautinius mokinių pasiekimų tyrimus vykdanči įstaiga kiekvienam tyrimui parengia atitinkamo tyrimo specialiąsias vykdymo sąlygas, kurias tvirtina švietimo ir mokslo ministras.

19. Tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų imtis tvirtina švietimo ir mokslo ministras.

20. Mokykla informuojama Švietimo ir mokslo ministerijos ar jos įgaliotos institucijos raštu apie mokyklos patekimą į tyrimo (-ų) imtį (-is).

21. Tarptautinius mokinių pasiekimų tyrimus administruojančio asmens pareigos (mokykloje):

21.1. susisiekti su tarptautiniame mokinių pasiekimų tyrime dalyvaujančiomis mokyklomis ir susitarti dėl konkrečios tarptautinio tyrimo vykdymo mokykloje datos ir laiko;

21.2. informuoti mokyklas, kokias priemones turi turėti mokiniai tarptautinio mokinių pasiekimų tyrimo vykdymo metu (konkrečiam tyrimui reikalingos priemonės nurodomos specialiosiose tarptautinio mokinių pasiekimų tyrimo vykdymo sąlygose);

21.3. administruoti tarptautinį mokinių pasiekimų tyrimą mokyklose (apklausti tiriamuosius);

21.4. užtikrinti tarptautinio mokinių pasiekimų tyrimo medžiagos konfidencialumą (tarptautinio mokinių pasiekimų tyrimo medžiagos negalima kopijuoti, nurašyti ir t. t.) prieš ir po tarptautinio mokinių pasiekimų tyrimo dalyvių apklausos;

21.5. baigus tarptautinio mokinių pasiekimų tyrimo administravimą mokyklose surinkti ir supakuoti visą (ir panaudotą, ir nepanaudotą) tarptautinio mokinių pasiekimų tyrimo medžiagą.

22. Savivaldybių administracijų švietimo padaliniai bendradarbiauja su tyrimų vykdytojais ir padeda užtikrinti tyrimams atlikti reikalingas sąlygas pavaldžiose mokyklose.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-1038](#), 2010-06-29, Žin., 2010, Nr. 77-3985 (2010-06-30), i. k. 1102070ISAK00V-1038

23. Mokyklos bendradarbiauja su tyrimų vykdytojais ir, jeigu mokykla patenka į tyrimo (-ų) imtį (-is), užtikrina sąlygas atlikti tarptautinius tyrimus: teikia trūkstamus duomenis, reikalingus tyrimams vykdyti, sudaro sąlygas tyrimams mokyklose administruoti (skiria reikiamą laiką, patalpas, atsakingą asmenį).

24. Tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų rezultatai nenaudojami konkrečioms mokiniams, mokytojams ir mokykloms vertinti.

25. Tarptautinių tyrimų pirminių rezultatų paskelbimo sąlygos yra nustatytos Lietuvos ir atitinkamus tyrimus vykdančių tarptautinių organizacijų sutartyse. Tarptautinius tyrimus Lietuvoje koordinuojanti ir vykdanči (-čios) įstaigos kiekvienam tyrimui iki tyrimo rezultatų paskelbimo dienos parengia informavimo apie tyrimo rezultatus planą ir koordinuoja jo įgyvendinimą. Plane aptariami informavimo tikslai, tikslinės grupės, numatomos informavimo priemonės. Planą tvirtina švietimo ir mokslo ministras.

26. Tarptautinių tyrimų rezultatai pristatomi: švietimo ir mokslo ministru, Bendrojo lavinimo egzaminų ir moksleivių pasiekimų tyrimų, Bendrojo ugdymo, Švietimo tarybų nariams, Švietimo ir mokslo ministerijos darbuotojams, atsakingiems už bendrojo ugdymo kokybę, visuomenei.

27. Papildomos tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų rezultatų analizės atliekamos remiantis atskiru tyrimus koordinuojančios institucijos sprendimu.

V. NACIONALINIAI MOKINIŲ PASIEKIMŲ TYRIMAI

28. Nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų tikslas – vadovaujantis Bendrosiomis programomis ir kitais ugdymo turinį reglamentuojančiais dokumentais teikti išsamią ir patikimą informaciją apie bendrojo ugdymo rezultatų raidą ir kokybę.

29. Nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų uždaviniai:

29.1. vertinti mokinių mokymo ir mokymosi pasiekimus, analizuoti juos bei mokinių ir mokytojų nuostatas (požiūrį į mokymą(si), mokomuosius dalykus, mokyklą, aplinką, pasitikėjimą savimi, pilietines nuostatas ir kt.), mokyklos ir namų aplinką, gretinant šiuos duomenis su kitais bendrąjį ugdymą ir jo kontekstą aprašančiais duomenimis;

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-1038](#), 2010-06-29, Žin., 2010, Nr. 77-3985 (2010-06-30), i. k. 1102070ISAK00V-1038

29.2. rinkti informaciją švietimo stebėsenai, nustatyti problemines ugdymo sritis, mokinių rizikos grupes;

29.3. vertinti įvairių veiksnių poveikį mokinių pasiekimams;

29.4. teikti rekomendacijas, kaip gautus rezultatus panaudoti švietimo kokybei ir prieinamumui gerinti, planuojamų švietimo naujovių padariniams prognozuoti.

30. 2009–2012 metų laikotarpiu tęsiami nacionaliniai 4, 6, 8, 10 (II gimnazijos) klasių mokinių lietuvių gimtosios kalbos (teksto suvokimas ir teksto kūrimas), matematikos, gamtos mokslų ir socialinių mokslų, pilietiškumo ugdymo pasiekimų tyrimai. Tiriamos mokinių grupės, ugdymo sritys, tyrimų apimtys patvirtinamos ne vėliau kaip prieš 10 mėn. iki vykdant tyrimą mokyklose (išskyrus 2009 metų nacionalinį mokinių pasiekimų tyrimą). Šiam tikslui parengiama principinė tyrimo programa (apimanti trumpą situacijos analizę, konkrečius tyrimo klausimus, tiriamuosius, imčių dydį, tyrimo vykdymo planą, svarbiausias tyrimo įrankių charakteristikas, bendruosius techninės ataskaitos, Pirminės tyrimo rezultatų apžvalgos ir Tyrimo dalykinės ataskaitos reikalavimus). Principinę tyrimo programą aprobuoja Bendrojo lavinimo egzaminų ir moksleivių pasiekimų tyrimų taryba ir Švietimo būklės stebėsenos tyrimų komisija, tvirtina švietimo ir mokslo ministras.

31. Vykdant nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus yra renkami duomenys reguliariai švietimo stebėsenai (Valstybės švietimo stebėsenos rodiklis (rodiklių sąrašas patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. ISAK-2692 (Žin., 2006, Nr. [3-80](#)): 8 klasių mokinių, pasiekiančių lietuvių kalbos, matematikos, gamtos mokslų ir socialinių mokslų pagrindinį ir aukštesnįjį lygmenį, dalis, proc.).

32. Nacionaliniams mokinių pasiekimų tyrimams atrenkamos reprezentatyvios tiriamų mokinių grupių imtys. Pagrindinės imtys sudaromos iš bendrąjį lavinimą teikiančių mokyklų lietuvių mokomąja kalba mokinių.

33. Siekiant išvengti tų pačių mokinių dalyvavimo keliuose tais pačiais metais vykdomuose tyrimuose (taikant atsitiktines atrankas), nacionalinių tyrimų imtys turi būti derinamos su tarptautinių tyrimų imtimis.

34. Nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų pagrindinės imtys neapima mokinių, kurie mokosi vaikų socializacijos centruose, ligoninių, suaugusiųjų, sanatorinėse ir specialiosiose mokyklose. Nusprendus tirti šias mokinių grupes sudaromos papildomos reprezentatyvios imtys.

35. Specialiųjų poreikių mokiniai, kurie mokosi bendrąjį lavinimą teikiančiose mokyklose kartu su kitais mokiniais, nacionalinių tyrimų metu tiriami tais pačiais įrankiais kaip ir kiti mokiniai, tačiau vertinant apibendrintus mokinių pasiekimų rodiklius jų rezultatai skaičiuojami atskirai.

36. Nacionalinių tyrimų plėtotės kryptys: dar netirtos ugdymo sritys – meninio ugdymo – mokinių mokymosi pasiekimų tyrimas; tyrimų imčių praplėtimas papildomomis imtimis įtraukiant mokinius iš šalies bendrąjį lavinimą teikiančių mokyklų lenkų ir rusų mokomosiomis kalbomis (šiose mokyklose, kitaip nei mokyklose lietuvių mokomąja kalba, vietoj lietuvių gimtosios kalbos pasiekimų tiriant mokinių lietuvių valstybinės kalbos pasiekimus); testavimo medžiagos pritaikymas specialiųjų poreikių mokiniams.

37. Duomenys renkami mokyklose (tyrimo dalyvių apklausa) mokslo metų pabaigoje, balandžio–gegužės mėnesiais.

38. Esant poreikiui, atsižvelgiant į pasikeitusias aplinkybes principinė tyrimo programa gali būti koreguojama. Principinės tyrimo programos pakeitimai tvirtinami atskiru švietimo ir mokslo ministro įsakymu.

39. Nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus koordinuoja Švietimo ir mokslo ministerija, tyrimus vykdo Švietimo ir mokslo ministerijos įgaliota (-os) įstaiga (-os).

40. Nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus vykdanti įstaiga kiekvienam tyrimui parengia atitinkamo tyrimo specialiąsias vykdymo sąlygas, kurias tvirtina švietimo ir mokslo ministras.

41. Nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų imtis tvirtina švietimo ir mokslo ministras.

42. Mokykla informuojama Švietimo ir mokslo ministerijos ar jos įgaliotos institucijos raštu apie mokyklos patekimą į tyrimo (-ų) imtį (-is).

43. Nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus administruojančio asmens pareigos (mokykloje):

43.1. susisiekti su nacionaliniame mokinių pasiekimų tyrime dalyvaujančiomis mokyklomis ir susitarti dėl konkrečios nacionalinio mokinių pasiekimų tyrimo vykdymo mokykloje datos ir laiko;

43.2. informuoti mokyklas, kokias priemones turi turėti mokiniai nacionalinio mokinių pasiekimų tyrimo vykdymo metu (konkrečiam nacionaliniam mokinių pasiekimų tyrimui reikalingos priemonės nurodomos specialiosiose nacionalinio mokinių pasiekimų tyrimo vykdymo sąlygose);

43.3. administruoti nacionalinį mokinių pasiekimų tyrimą mokyklose (apklausti tiriamuosius);

43.4. užtikrinti nacionalinio mokinių pasiekimų tyrimo medžiagos konfidencialumą (nacionalinio mokinių pasiekimų tyrimo medžiagos negalima kopijuoti, nurašyti ir t. t.) prieš ir po nacionalinio mokinių pasiekimų tyrimo dalyvių apklausos;

43.5. baigus nacionalinio mokinių pasiekimų tyrimų administravimą mokyklose surinkti ir supakuoti visą (ir panaudotą, ir nepanaudotą) nacionalinio mokinių pasiekimų tyrimo medžiagą.

44. Nacionaliniuose mokinių pasiekimų tyrimuose gali dalyvauti ir to norinčios savivaldybės ar mokyklos. Informacija apie vykdomus nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus skelbiama tyrimus vykdančios įstaigos interneto svetainėje likus ne mažiau kaip 1 metams iki duomenų rinkimo (mokinių testavimo). Savivaldybė (-ės) ar mokykla (-os), likus ne mažiau kaip 6 mėnesiams iki pageidaujamo mokinių testavimo, teikia paraišką (nurodomos klasės, kurias norima tirti, mokyklų ir/ ar mokinių skaičius, tiriamos ugdymo sritys, norimi surinkti duomenys, duomenų panaudojimo planai ir laukiamas poveikis, savivaldybės/mokyklos galimybės prisidėti prie tyrimo administravimo ir finansavimo) Švietimo ir mokslo ministerijai. Sprendimą dėl pageidaujančios (-čių) savivaldybės (-ių)/mokyklos (-ų) įtraukimo į nacionalinius tyrimus (kaip papildomos imties) ir finansavimo priima švietimo ir mokslo ministras. Tokie tyrimai įforminami atskiromis sutartimis, jose įrašomi šalių įsipareigojimai ir atsakomybė.

45. Savivaldybių administracijų švietimo padaliniai bendradarbiauja su tyrimų vykdytojais ir padeda užtikrinti tyrimams atlikti reikalingas sąlygas pavaldžiose mokyklose.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-1038](#), 2010-06-29, Žin., 2010, Nr. 77-3985 (2010-06-30), i. k. 1102070ISAK00V-1038

46. Mokyklos bendradarbiauja su nacionalinių tyrimų vykdytojais ir, jeigu mokykla patenka į tyrimo (-ų) imtį (-is), užtikrina sąlygas atlikti nacionalinius tyrimus: teikia trūkstantis duomenis, reikalingus tyrimams vykdyti, sudaro sąlygas tyrimams mokyklose administruoti (skiria reikiamą laiką, patalpas, atsakingą asmenį).

47. Nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų rezultatų ataskaitose pateikiama apibendrinta informacija. Atskirų mokyklų, klasių rezultatai konfidencialūs ir neskelbiami.

48. Atlikus testavimą kiekvieną kartą iki einamųjų metų pabaigos paskelbiama po vieną kiekvienos tirtos klasės kiekvienos tirtos ugdymo srities mokinių pasiekimų testą (su vertinimo instrukcija ir šalies rezultatais). Kiti nacionaliniuose mokinių pasiekimų tyrimuose naudojami mokinių pasiekimų testai yra konfidencialūs ir neskelbiami.

49. Kiekvienam nacionaliniam mokinių pasiekimų tyrimui parengiama tyrimo techninė ataskaita, trumpa Pirminė tyrimo rezultatų apžvalga (tais pačiais metais, kai vykdomas duomenų rinkimas), per pusantrų metų po duomenų rinkimo parengiamos platesnės dalykinės tyrimų rezultatų ataskaitos ir periodiškai rengiamos tyrimų rezultatų antrinės analizės aktualiais švietimo klausimais. Antrinės nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų rezultatų analizės atliekamos remiantis atskiru tyrimus koordinuojančios institucijos sprendimu.

50. Nacionalinių tyrimų rezultatai pristatomi: švietimo ir mokslo ministrui, Bendrojo lavinimo egzaminų ir moksleivių pasiekimų tyrimų tarybos, Bendrojo ugdymo tarybos,

Švietimo tarybos, Švietimo būklės stebėsenos tyrimų komisijos nariams, Švietimo ir mokslo ministerijos darbuotojams, atsakingiems už bendrojo ugdymo kokybę, visuomenei.

51. Nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus koordinuojanti ir vykdanči (-čios) įstaiga (-os) kiekvienais metais parengia Informavimo apie tyrimų rezultatus ir tyrimo išvadų bei rekomendacijų sklaidos planą ir koordinuoja jo įgyvendinimą. Plane aptariami informavimo ir sklaidos tikslai, tikslinės grupės, numatomos informavimo ir sklaidos priemonės. Planą tvirtina švietimo ir mokslo ministras.

52. Rengiamos atviros nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų duomenų bazės. Atvira duomenų bazė parengiama per pusantrų metų nuo tyrimo duomenų rinkimo. Naudojimosi atviromis duomenų bazėmis tvarką nustato Švietimo ir mokslo ministerija.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

53. Tarptautinių ir nacionalinių tyrimų vykdymo planas parengiamas 3 metų laikotarpiui ir kasmet iki birželio 1 d. atnaujinamas ir tvirtinamas atskiru švietimo ir mokslo ministro įsakymu. Planą aprobuoja Bendrojo lavinimo egzaminų ir moksleivių pasiekimų tyrimų taryba ir Švietimo būklės stebėsenos tyrimų komisija ir tvirtina švietimo ir mokslo ministras.

54. Tarptautinių ir nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų vykdymas finansuojamas iš atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir kitų lėšų, gautų Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka. Mokinių pasiekimų tyrimams vykdyti reikalingų lėšų poreikis Švietimo ir mokslo ministerijai teikiamas kasmet: vasario 1 d. (lėšų poreikis trejiems ateinantiesiems metams), birželio 1 d. (lėšų poreikio vieneriems ateinantiesiems metams pirmasis patikslinimas), lapkričio 1 d. (lėšų poreikio vieneriems ateinantiesiems metams antrasis patikslinimas).

55. Institucijos, kurios švietimo ir mokslo ministro pavedimu vykdo tarptautinius ir nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus, už jų vykdymą atsiskaito ministerijai kasmet iki gruodžio 15 d.

56. Aprašo pakeitimus aprobuoja Bendrojo lavinimo egzaminų ir moksleivių pasiekimų tyrimų taryba ir Švietimo būklės stebėsenos tyrimų komisija ir tvirtina švietimo ir mokslo ministras.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Įsakymas

Nr. [V-1038](#), 2010-06-29, Žin., 2010, Nr. 77-3985 (2010-06-30), i. k. 1102070ISAK00V-1038

Dėl švietimo ir mokslo ministro 2008 m. gruodžio 8 d. įsakymo Nr. ISAK-3379 "Dėl Mokinių pasiekimų tyrimų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo